



دوره‌های

ویژه فرهنگ و معارف رضوی
| سال سوم | ویژه نامه ۵۸۸ |



تاریخچه حرم مطهر امیر المؤمنین (ع)

اینجا درهای آسمان باز است

نواده فتحعلیشاه قاجار اموالش را وقف حرم مطهر کرده تا «روزهای نوزدهم و بیست و یک و بیست و سیم، طرف غروب روزه خوانی و اطعام نماید»

میراثی برای شب‌های قدر

با آیین شب قدر در استان‌های مختلف چقدر آشنا هستید؟

از نذر شیر تا علم شمشیر

فایر



«بهار وصل» طرحی برای آشنایی با معارف رضوی

نوجوان‌ها از افطار تا سحر میهمان حرم رضوی می‌شوند



احمدی| در ماه رمضان امسال برای غنا بخشیدن به اوقات نوجوانان و پاسخ به شبهه‌های دینی آنان، طرحی به نام «بهار وصل» در حرم مطهر رضوی راه‌اندازی شده است. در این طرح تعدادی از دانش‌آموزان پسر مقطع متوسطه یک شب کامل از پیش از افطار تا پس از سحر، میهمان حرم مطهر رضوی هستند. احمد ذکاوتی، رئیس اداره امور پایگاه‌ها و نخبگان حرم مطهر درباره طرح «بهار وصل» گفت: در ابتدای مراسم با حضور نوجوانان محفل انس با قرآن برگزار و یک جزء قرآن کریم خوانده می‌شود. وی افزود: پس از افطار، برپایی حلقه نور و نشست‌های صمیمانه پرسش و پاسخ با حضور کارشناسان دینی در حوزه نوجوانان و جوانان یکی از مهم‌ترین برنامه‌ها برای آشنایی بیشتر آن‌ها با معارف دینی و رضوی است. نوجوانانی که گاهی پرسش‌هایشان در عین سادگی چنان معنای عمیقی دارد که پاسخ به آن‌ها کار ساده‌ای نیست و چه جایی بهتر از حرم مطهر برای پاسخ‌گویی به این پرسش‌های مختلف و متعدد. ذکاوتی ادامه داد: از آنجایی که تربیت نسل آینده به شکلی که باورها و ارزش‌های صحیح را به خوبی درک کرده و زندگی خود را بر اساس آن پایه‌ریزی کند، یکی از مهم‌ترین وظایف مربیان است؛ اداره پایگاه‌های فرهنگی در ادامه حضور نوجوانان در این قطعه از بهشت، سخنرانی و مداحی در نظر گرفته است. برنامه دیگر هم مناجات‌خوانی و قرائت دعای جامعه کبیره و توجه آنان به مفاهیم الوالی این دعای توحیدی و امام‌شناسی است. رئیس اداره پایگاه‌های فرهنگی یادآور شد: پایان برنامه هم خلوت با حضرت حق است. خلوتی که با اقامه نماز شب در مسجد گوهرشاد به اوج خود می‌رسد و بعد با صرف سحری و اقامه نماز جماعت صبح کامل می‌شود. برنامه‌هایی که هر چند برای نخستین مرتبه و با حضور تعداد معدودی از دانش‌آموزان انجام شد، اما استقبال زیاد آن‌ها حکایت از اثرگذاری آن دارد. در پایان نیز هدایایی متبرک به رسم یادبود به دانش‌آموزان و نوجوانان داده می‌شود.

نگاهی به وصایای امیر المؤمنین (ع) در نهج البلاغه

«به هر که نوشته‌ام به او می‌رسد، وصیت می‌کنم...»

۳



تولیت آستان قدس رضوی در دیدار اهالی رسانه و هنر تأکید کرد

ضرورت تولید آثار فاخر هنری و ادبی در حوزه حجاب

■ **سیدمحمدرضا میری:** آستان قدس زمینه‌ساز تعاملات هنرمندان جهان اسلام باشد

سیدمحمدرضا میری، عضو شورای سیاست‌گذاری انجمن هنرهای تجسمی بنیاد روایت فتح نیز در این دیدار به رشد هنر انقلاب اسلامی و ظهور هنرمندان برجسته در این عرصه اشاره و ابراز کرد: هنرمندان تربیت شده و تازه‌ظهور انقلاب اسلامی سرمایه عظیمی هستند که هنر آن‌ها به ثبات و در بسیاری از عرصه‌ها به بلوغ رسیده است. وی اظهار کرد: آستان قدس رضوی ظرفیتی جهانی دارد و می‌تواند زمینه تعاملات هنرمندان جهان اسلام با یکدیگر را فراهم آورد.

■ **سیدجواد اشکذری:** اثرگذاری اجتماعی با انسجام در فعالیت‌های فرهنگی

سیدجواد اشکذری، نویسنده و کارگردان تئاتر، انسجام هنرمندان در پرداختن به موضوعات فرهنگی خاص را موجب افزایش اثرگذاری دانست و تصریح کرد: موضوع محوری و انسجام در فعالیت‌های فرهنگی و هنر سبب اثرگذاری اجتماعی و کاهش بسیاری از آسیب‌های اجتماعی می‌شود. وی عنوان کرد: خراسان ظرفیت رسانه‌ای، هنری و ادبی بسیار بزرگی دارد که آستان قدس رضوی می‌تواند این ظرفیت‌های عظیم را منسجم و راهبری کند؛ مشکلات فرهنگی باید شناسایی و بر اساس اولویت‌بندی در اتاق‌های فکر درباره آن‌ها، فعالیت‌های فرهنگی و رسانه‌ای برنامه‌ریزی شود.

■ **هادی حاجتمند:** شهیدان رمضان حرم رضوی ظرفیت فعالیت رسانه‌ای دارند

هادی حاجتمند؛ کارگردان، مجری سینما و تلویزیون در صحبت‌هایی به انتقاد از وضعیت هنر و عملکرد فعالان هنری در این بخش پرداخت و گفت: بسیاری از ناهنجاری‌های اجتماعی که امروز شاهد آن هستیم نتیجه غفلت‌هایی بوده که در حوزه هنر و فرهنگ صورت گرفته است، شهیدان عاشورا و رمضان حرم مطهر رضوی ظرفیت فعالیت رسانه‌ای و هنری دارند.

■ **ملیحه رنگ‌آمیز طوسی:** قدردانی از اقدام‌های اجتماعی آستان قدس رضوی

ملیحه رنگ‌آمیز طوسی، فعال و مدرس رسانه در این دیدار از اقدام‌های اجتماعی و محرومیت‌زدایی آستان قدس رضوی قدردانی و تصریح کرد: جریان رسانه‌ای استکبار کمر به سیاه‌نمایی و یأس‌آفرینی علیه کشور عزیزمان و به خصوص مشهدالرضا(ع) بسته که روشنگری نسبت به اقدام‌ها، تبیین مسائل و معضلات، برطرف کردن شبهه‌ها و امیدآفرینی رسالت همه خبرنگاران و اهالی رسانه است.

■ **لیلا پارسافر:** رواق کودک و رواق کتاب بیشتر با موضوع زیارت مرتبط باشد

لیلا پارسافر، نویسنده نیز در این دیدار به اهمیت حوزه ادبیات زیارت پرداخت و با بیان اینکه عموماً به زیارت به عنوان امری مناسکی توجه شده است، اظهار کرد: با هدف معرفت‌افزایی زائران فعالیت‌هایی در ارتباط با قفسه‌های کتاب در حرم مطهر صورت گرفته است که اقدام بسیار خوبی بوده و مورد استقبال زائران نیز قرار گرفته است، اما برنامه‌هایی مانند رواق کودک و رواق کتاب بهتر است بیشتر با موضوع زیارت مرتبط باشند.

الهی دانست و با بیان اینکه حوزه حجاب نیازمند اقدام‌های هنری فاخر است، خاطرنشان کرد: باید با ادبیات فاخر و سخن شایسته جامعه را به حجاب دعوت کرد؛ بیان سخنان ناشایست که هیچ پایه و اساس دینی ندارند جز ایجاد نفرت از ارزش‌های دینی حاصلی نخواهند داشت؛ هنرمندان، ادیبان و اصحاب رسانه باید در این حوزه با بیان خوب و ادبیات قوی پای کار بیایند.

وی همچنین با اشاره به رشد کمی و کیفی حوزه ادبیات و شعر در سال‌های پس از پیروزی انقلاب اسلامی، خاطرنشان کرد: رشد کمی و کیفی ادبیات و شعر پس از انقلاب عمدتاً مدیون رهبر معظم انقلاب است، دیدارهای سالانه رهبری معظم با شاعران که عموماً چند ساعت به طول می‌انجامد برای معظم‌له امری تفتنی نیست، رهبری معظم آگاه هستند که شعر و سروده قوی می‌تواند در جامعه بسیار اثرگذار باشد، بنابراین معظم‌له می‌خواهند جریان ادبیات را هدایت کنند.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی در پایان آمادگی آستان قدس رضوی برای همکاری با اهالی هنر و رسانه را اعلام و اظهار کرد: آستان قدس رضوی به هنر اهتمام می‌ورزد و به تأثیرگذاری کار هنری اعتقاد دارد و اثرگذاری آن را منحصر به فرد می‌داند، بنابراین آستان قدس دست نیاز خود را به سوی اهالی هنر و رسانه دراز می‌کند.

همچنین در این دیدار تعدادی از هنرمندان، نویسندگان و اهالی رسانه به بیان دیدگاه‌های خود در خصوص مسائل مختلف رسانه‌ای و هنری پرداختند.

■ **مدیر شبکه قرآن:** رسانه به حوزه کودک و نوجوان توجه کند

محمدحسین کشکولی، مدیر شبکه قرآن و دبیر شورای معارف سیما، ضمن قدردانی از همکاری‌های آستان قدس رضوی با رسانه ملی، ابراز کرد: حوزه کودک و نوجوان به عنوان آینده‌سازان کشور از بخش‌های مهمی است که باید اهالی رسانه و هنر به آن توجه ویژه داشته باشند. مدیر شبکه قرآن و معارف سیما همچنین توجه به کارهای نمایشی را از دیگر بخش‌های حائز اهمیت خواند و تصریح کرد: کارهای سینمایی مذهبی مورد استقبال جامعه بوده که ظرفیت محتوایی آستان قدس رضوی در این عرصه بسیار قابل توجه است.

■ **مدیر مسئول روزنامه خراسان:** رسانه‌ها فاصله وضع موجود با آرمان‌ها را هم بیان کنند

رضا خوراکیان، مدیرعامل مؤسسه فرهنگی هنری خراسان و مدیر مسئول روزنامه خراسان، کارکرد رسانه را نقد کارشناسانه، منصفانه و واقع‌بینانه دانست و ابراز کرد: رسانه‌ها در کنار پرداختن به نقاط مثبت و خدمات دستگاه‌ها و مسئولان باید فاصله وضع موجود با آرمان‌ها را نیز بیان کنند و همچنین نگاه مردم و ذی‌نفعان را نیز انتقال دهند. مدیر مسئول روزنامه خراسان با بیان اینکه خاستگاه فکری جریان‌ها و مدیران و تطبیق آن‌ها با منظومه فکری امامین انقلاب وظیفه دیگر رسانه‌هاست، گفت: کار رسانه نقد است و بهترین هدیه‌ای که یک رسانه می‌تواند به مسئولان بدهد آن است که به درستی تصمیم‌سازان، تصمیم‌گیران و مدیران اجرایی را با صداقت نسبت به ابعاد کارهایی که در دست اقدام دارند، آگاه کنند.



تولیت آستان قدس رضوی با اشاره به اهمیت و جایگاه حجاب در آموزه‌های دینی، گفت: باید با ادبیات فاخر و سخن شایسته جامعه را به حجاب دعوت کرد؛ هنرمندان، ادیبان و اصحاب رسانه باید در این حوزه با بیان خوب، ادبیات قوی و آثار هنری فاخر پای کار بیایند.

به گزارش آستان‌نیوز، حجت‌الاسلام والمسمین احمد مروی در دیدار جمعی از فعالان هنر و رسانه استان خراسان رضوی که به مناسبت «روز هنر انقلاب اسلامی» در تالار ولایت حرم مطهر امام رضا(ع) انجام شد، هنر را جلوه‌ای از صفات پروردگار متعال خواند و اظهار کرد: امام خمینی(ره) در سخنی به مناسبت روز کارگر فرمودند: «خداوند هم کارگر است» بنده به تأسی از این فرموده امام برگزار عرض می‌کنم «خداوند هم هنرمند است» زیرا عالم هستی بر هنر حضرت باری تعالی استوار شده است.

وی تأمل در خویش را یکی از راه‌های شناخت خداوند دانست و با تأکید بر اینکه عالم جلوه هنرمثایی پروردگار است، خاطرنشان کرد: امیرالمؤمنین علی(ع) در روایتی می‌فرماید: «مَنْ عَرَفَ نَفْسَهُ فَقَدْ عَرَفَ رَبَّهُ» از این سخن نورانی درمی‌یابیم بهترین راه دانشناسی تأمل و تفکر در خویش و جهان هستی بوده که یکی از جلوه‌های شناخت الهی تفکر در «روح» است.

تولیت آستان قدس رضوی هنر را اساس خلقت جهان هستی دانست و ابراز کرد: جهان خلقت با هنر و زیبایی درآمخته، از این رو انسان نیز باید به تناسب خود خالق هنر و تجلی‌بخش صفت هنرمندی خداوند باشد.

وی با بیان اینکه رمز جاودانگی هر مقوله‌ای آمیخته‌سازی آن با هنر است، ابراز کرد: هر مفهومی برای ماندگاری، ترویج و نفوذ نیازمند آمیختن با هنر است، هنر ابزاری برای ماندگاری، مقبولیت و ترویج هر اندیشه، تفکر و اثری است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی قرآن را اثری تمام هنری دانست و ابراز کرد: خداوند متعال نیز برای انتقال آموزه‌های خود از هنر استفاده کرده که اوج آن در قرآن کریم قابل مشاهده است، خداوند قرآن را با هنرمندی فوق‌العاده و در اوج فصاحت و بلاغت برای هدایت انسان‌ها نازل کرده که این خود یکی از اعجاز قرآن کریم است.

وی در بخش دیگری از سخنان خود به اهمیت همراهی هنر با اخلاق اشاره و خاطرنشان کرد: هنر و اخلاق برای تأثیرگذاری تربیتی باید توأم با یکدیگر باشند، اخلاق بدون هنر و هنر بدون اخلاق اثرگذاری مثبت و هدایت‌گری نخواهد داشت.

تولیت آستان قدس رضوی با بیان اینکه آثار هنری اگر از محتوای فاخر برخوردار نباشند فاقد ارزش هستند، عنوان کرد: هنر بدون اخلاق موجب ابتذال و هنری یزیدی است؛ چنان که یزید نیز شاعر بود.

وی با اشاره به فعالیت‌های هنری بسیار محدود انجام شده در حوزه حجاب، اظهار کرد: در حوزه ترویج حجاب فعالیت‌های هنری بسیار کمی صورت گرفته، اما در مقابل در عرصه تخریب آن اقدام‌های بسیار زیادی شده است.

حجت‌الاسلام والمسلمین مروی سیره پیامبر(ص) و ائمه اطهار(ع) را بهترین الگو برای دعوت به ارزش‌های

هزار حلقه معرفت در حرم رضوی در شب و روزهای ماه رمضان تشکیل شده است

دوره‌می‌های مبارک

مریم احمدی شیروان| جمعی گرد هم نشست‌ه‌اند. یکی در میانه است و باقی گرداگردش را فراگرفته‌اند، با پرسش‌های متعدد. از اصول دین می‌پرسند و فروعش. از تاریخ ادیان و پیامبرانش. از بهشت و دوزخ و برزخی که برخی در میان آن دست و پا می‌زنند و تقلایی برای رهایی و قیامتی که وعده داده شده است. پرسش‌ها ادامه دارد از هر جنسی؛ از منجی عالم بشریت می‌پرسند که در همه ادیان وعده‌اش را داده‌اند، از اختلاف میان ادیان، از فرق دینی میان مسلمانان، از قدیم و حادث بودن قرآن، از چیستی و چرایی وحی و معجزه پیامبران. خلاصه پرسش‌ها حول همه چیز می‌گردد. هر آنچه مربوط به ماوراءالطبیعه است و عالم مثل ارواح و هر آنچه در دل‌ها شبهه می‌افکند. در این حلقه رندانه که نوعی از مناظره و مباحثه است یکی شیفته دانستن است و دیگری ردایی از دانش پوشیده و پاسخگوی پرسش‌های زائران است. این حلقه که جمعی گرداگرد فرد مطلعی را فراگرفته‌اند، «حلقه معرفت» نامیده می‌شود.

■ **هزار حلقه معرفت ویژه ماه رمضان**

اینجا در حرم رضوی اگر گمگشته‌ای داری، اگر هنوز دلت قرص نشده است، اگر شکی به دلت افتاده و به قول استاد مرتضی مطهری به دنبال جواب آن و به یقین رسیدن هستی، کافی است به جمع حلقه‌ای بیپوندی که نامش را «حلقه معرفت» گذاشته‌اند.

برای رسیدن به مقصود، کافی است سری به مدرسه تاریخی «پریزاد» و یا رواق امام خمینی(ره) بزنی یا به دنبال رواق «دارالحججه» و یا «نجمه خاتون(س)» بگردد. «حلقه‌های معرفت» جلسات پرسش و پاسخ چهره به چهره‌ای است که با موضوعات مختلف اعتقادی در رواق‌های مختلف حرم امام‌رضا(ع) تشکیل می‌شود.

■ **حلقه‌هایی برای معرفت‌افزایی و جهاد تبیین** حجت‌الاسلام والمسلمین محمود عامری، رئیس اداره پاسخگویی به سؤالات دینی حرم مطهر رضوی در خصوص این حلقه‌های معرفت می‌گوید: هدف از برگزاری این جلسات، عمق‌بخشی به باورهای دینی زائران و پاسخ‌گویی به شبهات است و در همه ایام سال به شکل مستمر برگزار می‌شود و در برخی مناسبت‌ها همچون دهه کرامت و ماه مبارک رمضان بر تعداد این نشست‌های تخصصی افزوده می‌شود.

حالا در ماه مبارک رمضان، بر تعداد برپایی حلقه‌های معرفت افزوده شده است. حجت‌الاسلام والمسلمین عامری روی این افزایش تأکید می‌کند و ادامه می‌دهد: برپایی هزار حلقه معرفت در حرم مطهر رضوی ویژه ماه مبارک رمضان به همت اداره پاسخگویی به سؤالات دینی حرم مطهر رضوی انجام می‌شود. همزمان با آغاز ماه مبارک رمضان و شروع ماه میهمانی خدا، بیش از ۳۵ حلقه معرفت با موضوعات اعتقادی، اخلاقی، تربیتی، اجتماعی، سیاسی و مهدویت در هر شبانه‌روز در رواق‌ها و صحن‌های مبارکه حرم مطهر امام رضا(ع) با هدف عمل به جهاد تبیین و پاسخ‌گویی به پرسش‌ها و شبهه‌های زائران برگزار می‌شود. این مقام مسئول با اشاره به اینکه نشست‌های حلقه‌های معرفت ویژه خواهران و برادران به طور جداگانه برگزار می‌شود، می‌افزاید: از این تعداد، ۲۱ حلقه معرفت به صورت شبانه‌روزی در مرکز پاسخگویی «مدرسه پریزاد» ویژه برادران و ۹حلقه معرفت ویژه خواهران در سه شیفت صبح، عصر و شب در رواق‌های امام خمینی(ره)، دارالحججه، نجمه خاتون(س) و حضرت معصومه(س) به زائران امام رثوف(ع) ارائه خدمت می‌کنند. علاوه بر این پنج حلقه معرفت ویژه خانواده‌ها در رواق‌های امام خمینی(ره) و دارالحججه حرم مطهر رضوی فعال است که بدین ترتیب در طول ماه مبارک رمضان، شاهد تشکیل بیش از هزار و ۵۰ حلقه معرفت در حرم مطهر امام رضا(ع) خواهیم بود.

■ **جلساتی برای عمق‌بخشی به باورهای دینی** گفته شده هدف از تشکیل این حلقه‌های معرفت، عمق‌بخشی به باورهای دینی زائران است. البته کسی که پای در چنین مکان معنوی می‌گذارد، بی‌شک اعتقاد دینی دارد و برای ائمه اطهار(ع) ارزش و احترام قائل است. اگر شبهاتی در فروع دین دارد، می‌تواند با حضور در جلسات حلقه‌های معرفت، بر شناخت و بینش خود بیفزاید و باورهای دینی خود را عمق بیشتری بدهد.